

Обґрунтування
до проєкту постанови НКРЕКП «Про накладення штрафу на
АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» за порушення Ліцензійних умов з розподілу
електричної енергії»
та проєкту розпорядження НКРЕКП «Про усунення порушень
АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО»

Відповідно до постанови НКРЕКП від 01 листопада 2023 року № 2038 «Про проведення позапланової виїзної перевірки АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО», та посвідчення на проведення позапланової виїзної перевірки від 04 грудня 2023 року № 601, НКРЕКП здійснено позапланову виїзну перевірку дотримання АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00130760) (далі – АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО», Товариство, Ліцензіат) вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1470 (далі – Ліцензійні умови з розподілу електричної енергії), за період діяльності з **01 січня 2023 року по 07 грудня 2023 року**, за результатами якої складено Акт від 21 грудня 2023 року № 550.

АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» листом від 27.12.2023 № 19/1-02/4050 надало до НКРЕКП письмові пояснення та обґрунтування до Акта позапланової виїзної перевірки від 21 грудня 2023 року № 550 (далі – пояснення Ліцензіата).

Так, зазначеним Актом позапланової виїзної перевірки від 21 грудня 2023 року № 550 встановлено наступне:

№ п/п	Виявлене порушення	Суть порушення
1	підпункту 13 пункту 2.2 Ліцензійних умов з розподілу електричної енергії	в частині обов'язку ліцензіата виконувати умови укладених договорів, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, а саме: пункту 5.2 Типового договору про надання послуг з передачі електричної енергії, що є додатком 6 до Кодексу системи передачі, в частині обов'язку користувача здійснювати поетапну попередню оплату планової вартості послуги ОСП відповідно до встановленого алгоритму; підпункту 3 пункту 8.3 Типового договору про надання послуг з передачі електричної енергії, що є додатком 6 до Кодексу системи передачі, яким визначено, що користувач зобов'язаний здійснювати вчасно та у повному обсязі оплату за послугу з передачі електричної енергії на умовах, визначених цим Договором; пункту 2.5 Типового договору про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, що є додатком 5 до Кодексу системи передачі, яким визначено обов'язок користувача здійснювати розрахунок

<p align="center">підпункту 60 пункту 2.2 Ліцензійних умов з розподілу електричної енергії</p>	<p>за надану Послугу на умовах часткової попередньої оплати вартості Послуги за поточний розрахунковий період згідно із визначеною договором системою платежів і розрахунків;</p> <p>підпункту 3.2.1 пункту 3.2 Типового договору про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, що є додатком 5 до Кодексу системи передачі, яким визначено обов'язок користувача своєчасно та в повному обсязі здійснювати розрахунки за цим Договором;</p> <p>в частині обов'язку ліцензіата своєчасно та в повному обсязі сплачувати за послуги, що надаються на ринку електричної енергії.</p>
<p>Комісією з перевірки встановлено, що протягом січня – листопада 2023 року Товариством отримано <i>послуги з передачі електричної енергії</i> на загальну суму 94 597,76 тис. грн (з ПДВ).</p> <p>Товариством у 2023 році здійснено оплату за отриману послугу на загальну суму 28 806,68 тис. грн (з ПДВ), з яких за минулі періоди 23 373,46 тис. грн (з ПДВ), а саме: за 2022 рік – 22 265,95 тис. грн та за 2023 рік – 1 107,51 тис. грн.</p> <p>Відповідно до даних бухгалтерського обліку Ліцензіата, станом на 30.11.2023 обліковується заборгованість АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» перед НЕК «УКРЕНЕРГО» за послугу передачі електричної енергії у розмірі 87 539,75 тис. грн (з ПДВ).</p> <p>Довідково комісія з перевірки зазначає, що відповідно до інформації, наданої АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» листом від 11.12.2023 № 19/1-02/3938, Ліцензіатом 01.12.2023 проведена часткова оплата I етапу грудня 2023 року на суму 50,00 тис. грн. (з ПДВ) згідно Договору про надання послуг з передачі електричної енергії від 26.06.2019 № 0517-02041.</p> <p>Так, з урахування зазначеної оплати АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» станом на 08.12.2023 перед НЕК «УКРЕНЕРГО» обліковується заборгованість за послуги з передачі електричної енергії за 2023 рік у розмірі 87 489,75 тис. грн (з ПДВ).</p> <p>Крім цього, комісією з проведення перевірки проаналізовано реєстр платіжних доручень про сплату послуги з передачі електричної енергії за період січень 2023 року – листопад 2023 року, надані АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» та встановлено, що Ліцензіат не завжди та вчасно здійснював з січня 2023 по листопад 2023 року часткову попередню оплату вартості послуги (1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й плановий платіж) з передачі електричної енергії оператору системи передачі.</p> <p>Комісією з перевірки також встановлено, що протягом січня – листопада 2023 року обсяг Товариством отримано <i>послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління</i> на загальну суму 120 089,30 тис. грн (з ПДВ). Товариством у 2023 році здійснено оплату за отриману послугу на загальну суму 26 447,20 тис. грн (з ПДВ) (з яких за минулі періоди 26 147,20 тис. грн, а саме за 2022 рік (з ПДВ)).</p> <p>Відповідно до даних бухгалтерського обліку Ліцензіата та актів звірки розрахунків з НЕК «УКРЕНЕРГО» станом на 30.11.2023 обліковується заборгованість АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» перед НЕК «УКРЕНЕРГО» за послугу з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління за 2023 рік у розмірі 119 680,85 тис. грн (з ПДВ).</p>	

Крім цього, комісією з проведення перевірки встановлено, що АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» не здійснювало з січня 2023 року по листопад 2023 року часткову попередню оплату вартості (1-й, 2-й, 3-й плановий платіж) з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління оператору системи передачі.

Ураховуючи службову записку Сектору НКРЕКП у Чернівецькій області від 10.01.2024 № 6/52СЛ-24, Департамент ліцензійного контролю зазначає, що протягом січня – листопада 2023 року Товариством отримано послуги з передачі електричної енергії на загальну суму **94 080,49 тис. грн (з ПДВ)**. Товариством у 2023 році здійснено оплату за отриману послугу на загальну суму **5 433,22 тис. грн (з ПДВ)**.

Відповідно **заборгованість** АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» перед НЕК «УКРЕНЕРГО» за **послугу передачі електричної енергії** за період січень – листопад 2023 року складала 88 647,27 тис. грн (з ПДВ). З урахуванням інформації, наданої комісії з перевірки АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» листом від 11.12.2023 № 19/1-02/3938, щодо часткової оплати I етапу грудня 2023 року на суму 50,00 тис. грн, **заборгованість** АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» перед НЕК «УКРЕНЕРГО» за **послугу передачі електричної енергії** за період січень – листопад 2023 року склала **88 597,27 тис. грн (з ПДВ)**.

Протягом січня – листопада 2023 року обсяг Товариством отримано послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління на загальну суму **119 928,19 тис. грн (з ПДВ)**. Товариством у 2023 році здійснено оплату за отриману послугу на загальну суму **300,00 тис. грн (з ПДВ)**.

Відповідно **заборгованість** АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» перед НЕК «УКРЕНЕРГО» за **послугу з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління** за період січень – листопад 2023 року складала **119 628,19 тис. грн (з ПДВ)**.

Відповідно до пояснень Ліцензіата, мовою документу:

«Так, станом на 01.01.2023 року, заборгованість АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» перед НЕК «УКРЕНЕРГО» за послуги, отримані у 2022 році, складала 48 465,81 тис.грн., зокрема, за послуги з передачі електричної енергії 22 265,95 тис.грн. та з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління 26 199,86 тис.грн.

Проте, зазначена заборгованість була не системною та виникла в листопаді - грудні 2022 року, та була оплачена Товариством в 2023 році в повному обсязі, про що зазначено в акті планової перевірки від 29.08.2023 року № 365.

Щодо заборгованості АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» перед НЕК «УКРЕНЕРГО» за послуги отримані Товариством в 2023 році, то дана заборгованість виникла не з вини Товариства, а в наслідок сукупності ряду обставин, зокрема:

Постановою НКРЕКП «Про встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» із застосуванням стимулюючого регулювання» від 21.12.2022 року №1813, Товариству з 01 січня 2023 року по 31 березня 2023 року затверджено тарифи на послуги з розподілу електричної енергії на наступному рівні: для першого класу напруги – 152,37 грн/МВт·год (без ПДВ) та для другого класу напруги – 1 225,28 грн/МВт·год (без ПДВ).

При цьому, зазначені тарифи заздалегідь були дефіцитними та не покривали витрат, затвердженої структури тарифів.

В подальшому, постановами НКРЕКП від 30.03.2023 року №585, від 27.04.2023 року №789, від 23.05.2023 року №932, від 28.06.2023 року №1138 та від 21.07.2023 року №1354 рівні тарифів для АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» не переглядалися, змінювався лише термін їх дії.... Також варто зауважити, що на дефіцит обігових коштів, і як наслідок, неможливість вчасної оплати Товариством послуг НЕК «УКРЕНЕРГО» вплинули несвоєчасні розрахунки постачальників електричної енергії та інших споживачів за послугу з розподілу.

Так, станом на 01.12.2023 року заборгованість постачальників електричної енергії перед АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» за послугу з розподілу складає 130 290 тис.грн (з ПДВ), в тому числі, заборгованість ТОВ «ЧОЕК» в сумі 125 329,82 тис.грн.

Водночас, у ТОВ «ЧОЕК», станом на 19.12.2023 року, існує поточна заборгованість за грудень 2023 року, в сумі 67 047,82 тис.грн., із суми планових платежів 111 745,55 тис.грн., які ТОВ «ЧОЕК» повинен сплатити Товариству в грудні 2023 року за послугу з розподілу електричної енергії.

Заборгованість інших підприємств, організації державного та місцевого бюджетів складає 8 998,00 тис.грн. (з ПДВ), зокрема:

- підприємства житлово-комунальної сфери – 3 901,00 тис.грн (з ПДВ), в тому числі, КП «Чернівціводокаал» - 1 103,00 тис.грн (з ПДВ);
- підприємства та організації державного бюджету – 1 402,00 тис.грн (з ПДВ);
- підприємства та організації місцевого бюджету – 3 695,00 тис.грн (з ПДВ).

Окрім зазначеного, станом на 01.12.2023 року існує заборгованість НЕК «УКРЕНЕРГО» перед АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» за куповану балансуєчу електричну енергію, в сумі 23 065,89 тис.грн.....

Додатково зазначаємо, що з метою врегулювання питання наявної заборгованості, АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО», листами від 10.03.2023 №6-02/1050, від 21.06.2023 року №19/1-02/2330 та від 21.06.2023 року №19/1-02/2331 зверталось до НЕК «УКРЕНЕРГО» із пропозицією, щодо розтермінування наявної заборгованості за послугу з передачі електричної енергії та за послугу з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління (Листи додаються).

Проте, НЕК «УКРЕНЕРГО», листами від 24.03.2023 року №01/15118 та від 03.07.2023 року №01/32232, відмовлено Товариству у врегулюванні існуючої заборгованості, шляхом її розтермінування, мотивуючи це неможливістю зміни умов типових договорів.

Також, у підтвердження неможливості виконання Товариством зобов'язань зі сплати послуг НЕК «УКРЕНЕРГО» за договорами про надання послуг з передачі електричної енергії та послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» надає Висновки Рівненської торгово-промислової палати про форс-мажорні обставини (обставин непереборної сили) від 28.11.2023р. №56.01/628 щодо виконання договору про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління та від 29.11.2023р. №56.01/637 щодо виконання договору про надання послуг з передачі електричної енергії (висновки додається).

Вищезазначеними висновками підтверджено факт настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) в період з 01.01.2023 року, і які тривають і нині, що призводить до неможливості в повному обсязі виконувати зобов'язання по договорах з НЕК «УКРЕНЕРГО», зокрема, про надання послуг з передачі електричної енергії та про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління....

Також хочемо звернути увагу, що згідно чинного законодавства України одним із способів захисту своїх прав, є зверненням до суду із позовною заявою щодо стягнення заборгованості в судовому порядку.

Відтак, повідомляємо, що наразі у провадженні Господарського суду Чернівецької області перебуває справа № 926/3394/23 за позовом НЕК «УКРЕНЕРГО» до АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» про стягнення заборгованості за договором про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління у сумі 75 829 308,11 грн., інфляційних втрат в сумі 1 735 353,37 грн., 3% річних у сумі 879 245,28 грн., пеню в сумі 10 003 685,39 грн., штраф у сумі 2 849 491,40 грн., а також справа № 926/5372/23 за позовом НЕК «УКРЕНЕРГО» до АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» про стягнення заборгованості за договором про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління у сумі 51 320 013,22 грн., інфляційних втрат в сумі 316 325,54 грн., 3% річних у сумі 414 244,67 грн., пеню в сумі 4 916 215,90 грн., штраф у сумі 1 539 923,54 грн.

Також повідомляємо, що 11 грудня 2023 року Господарським судом Чернівецької області було розглянуто справу №926/3269/23 за позовом НЕК «УКРЕНЕРГО» до АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» про стягнення заборгованості за договором про надання послуг з передачі електричної енергії, у сумі 44 069 128,28 грн., інфляційні втрати в сумі 1 663 313,54 грн., 3% річних у сумі 578 967,52 грн., пеню в сумі 609 424,11 грн. та штраф у сумі 1 144 636,54 грн.

За результатами розгляду вищевказаної справи, Господарським судом Чернівецької області ухвалено рішення, яким позов НЕК «УКРЕНЕРГО» задоволено частково та призначено до стягнення з АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» заборгованість за договором про надання послуг з передачі електричної енергії, у сумі 39 693 381, 93 грн, з яких: основний борг 35 810 502, 46 грн, 3% річних 578 967,52 грн, інфляційні втрати 1 663 313,54 грн, пеня 495 961,87 грн, штраф 1 144 636,54 грн. та судовий збір 632 150,73 грн.

Водночас, для відстрочення виконання судового рішення по вищевказаній справі, АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» 21.12.2023 р було подано заяву до Господарського суду Чернівецької області про відстрочення виконання судового рішення.

На підставі поданої заяви, Господарським судом Чернівецької області винесено ухвалу від 21.12.2023р., відповідно до якої розгляд заяви АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» буде здійснюватися 11.01.2024р.».

Департамент ліцензійного контролю зазначає, що при розрахунку штрафу АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» згідно з Порядком (методикою) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженим постановою НКРЕКП від 29.09.2023 № 1800 (далі – Порядок визначення розміру штрафів), враховано сплату 150 тис. грн за послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління згідно Договору про надання послуг з диспетчерського (оперативно - технологічного) управління від 26.06.2019 № 0517-03041 та 300 тис. грн за послугу з передачі електричної енергії згідно Договору про надання послуг з передачі електричної енергії від 26.06.2019 № 0517-02041.

Слід зазначити, що загальна заборгованість за надані НЕК «УКРЕНЕРГО» послуги з передачі електричної енергії та з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, зафіксована Актом № 550, станом на 08.12.2023 (з урахуванням інформації, наданої комісії з перевірки АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» листом від 11.12.2023 № 19/1-02/3938, щодо часткової оплати I етапу грудня 2023 року на суму 50,00 тис. грн) становила **208 225,46 тис. грн.**

Під час розрахунку розміру штрафу згідно з Порядком визначення розміру штрафів Департаментом ліцензійного контролю враховано сплату заборгованості в розмірі 450 тис. грн (згідно наданих платіжних інструкцій), та зменшено суму загальної заборгованості перед НЕК «УКРЕНЕРГО» до розміру **207 775,46 тис. грн.**

Департамент ліцензійного контролю зазначає, що НКРЕКП листом від 26.04.2022 № 3048/13.3/7-22 звернулась до Торгово-промислової палати України (далі – ТПП України) щодо надання роз'яснення з питань: який порядок доведення суб'єктом господарювання факту неможливості належного виконання зобов'язань внаслідок дії введеного в Україні воєнного стану; чи вважається лист ТПП України від 28.02.2022 № 2024/02.0-7.1 підставою для недотримання та невиконання суб'єктами господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг під час дії воєнного стану в Україні гарантованих стандартів якості надання послуг; чи потребує додаткового доведення неможливості дотримання та виконання суб'єктами господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг гарантованих стандартів через введений в Україні воєнний стан.

На зазначений лист НКРЕКП ТПП України листом від 12.05.2022 № 580/05-5 поінформувала (мовою документа): «Засвідчення форс-мажорних обставин (обставини

непереборної сили) Торгово-промисловою палатою України є однією з її функцій, передбачених Статутом ТПП України та Законом України № 671/97-ВР.

Засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) є послугою в розумінні Цивільного кодексу України (господарською операцією в розумінні Господарського кодексу України), яку Торгово-промислова палата України надає для фізичних та юридичних осіб.

Однак, важливо розуміти, що **сам по собі факт існування форс-мажорної обставини (обставин непереборної сили) не звільняє автоматично від відповідальності за невиконання зобов'язань передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами.**

Відповідно до ст. 617 Цивільного кодексу України особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося **внаслідок випадку або непереборної сили.**

Не вважається випадком, зокрема, недодержання своїх обов'язків контрагентом боржника, відсутність на ринку товарів, потрібних для виконання зобов'язання, **відсутність у боржника необхідних коштів.**

Відповідно до ст. 218 Господарського кодексу України, підставою господарсько-правової відповідальності учасника господарських відносин є вчинене ним правопорушення у сфері господарювання.

Учасник господарських відносин відповідає за невиконання або неналежне виконання господарського зобов'язання чи порушення правил здійснення господарської діяльності, якщо не доведе, що ним вжито усіх залежних від нього заходів для недопущення господарського правопорушення. У разі якщо інше не передбачено законом або договором, суб'єкт господарювання за порушення господарського зобов'язання несе господарсько-правову відповідальність, якщо не доведе, що належне виконання зобов'язання виявилось неможливим **внаслідок дії непереборної сили**, тобто надзвичайних і невідворотних обставин за даних умов здійснення господарської діяльності. **Не вважаються такими обставинами**, зокрема, порушення зобов'язань контрагентами правопорушника, відсутність на ринку потрібних для виконання зобов'язання товарів, **відсутність у боржника необхідних коштів.**

Тому, посилання на форс-мажорні обставини (обставин непереборної сили) та наявність Сертифіката не звільняє від виконання зобов'язання, а звільняє від відповідальності за невиконання зобов'язання.

Слід звернути увагу, що Сертифікат форс-мажорні обставини (обставин непереборної сили) не є актом державного органу, який спричиняє виникнення, зміну чи припинення прав та обов'язків у будь-якої сторони. У разі судового процесу такий документ буде додатковою гарантією. Сертифікат, передусім, може бути використаний як доказ у суді. Однак, це такий же доказ, як і всі інші докази, який не має для суду наперед визначеної сили.

Розуміючи актуальність даного питання, вважаємо за доцільне зазначити основний механізм засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) відповідно до діючого законодавства України.

Підставою для засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) є наявність однієї або більше обставин, зазначених у ст. 14 -1 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні», а також визначених сторонами за договором, контрактом, угодою, типовим договором, законодавчими, відомчими та/чи іншими нормативними актами, які вплинули на зобов'язання таким чином, що унеможливили його виконання у передбачений термін.

Порядок засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) встановлюється Регламентом засвідчення Торгово-промисловою палатою України та регіональними торгово-промисловими палатами форс-мажорних обставин, який затверджено

Рішенням Президії ТПП України від 18 грудня 2014 року за № 44(5), із змінами та доповненнями (далі - Регламент).

Відповідно до Регламенту, форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) засвідчуються за зверненням суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб по кожному окремому договору, окремим податковим та/чи іншим зобов'язанням/обов'язком, виконання яких настало згідно з умовами договору, контракту, угоди, законодавчих чи інших нормативних актів і виконання яких стало неможливим через наявність зазначених обставин.

При цьому, тягар доказування настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) покладений на заявника.

Надані заявником документи для засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) мають свідчити про: надзвичайність таких обставин; непередбачуваність обставин; невідворотність; причинно-наслідковий зв'язок між обставиною/подією і неможливістю виконання заявником своїх конкретних зобов'язань.

Заява про засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) за встановленою формою (відповідно Додаток №№ 1,2,3,4 до Регламенту) (<http://www.ucci.org.ua/>) подається за підписом керівника підприємства, організації та з відбитком печатки підприємства, або за його дорученням - довіреною особою. Заява фізичної особи подається за її підписом особисто або за її дорученням - довіреною особою. До кожної заяви додається окремий комплект документів.

У заяві, зокрема, зазначається, які саме зобов'язання за договором, контрактом, угодою та/або законом, нормативним актом не можуть бути виконані у встановлений термін внаслідок настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) з посиланням і наданням доказів таких обставин, початок їх виникнення і термін дії, які на думку Заявника унеможливили виконання цих зобов'язань у встановлений договором, контрактом, угодою та/або законом, нормативним актом термін та інші відповідні відомості.

Однак, враховуючи надзвичайно важку ситуацію з якою зіткнулась наша країна з початку офіційної військової агресії Російської Федерації проти України, що стало підставою введення воєнного стану із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року, відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», ТПП України прийняла рішення спростити процедуру засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили).

Враховуючи це, з метою позбавлення обов'язкового звернення до ТПП України та уповноважених нею регіональних ТПП та підготовки пакету документів в період дії введеного воєнного стану, на сайті ТПП України <https://uccr.org.ua> розміщено з 28.02.2022 року загальний офіційний лист ТПП України щодо засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), що надає можливість за необхідністю роздруковувати відповідне підтвердження всім кого це стосується.

Даний лист, особа, яка порушує свої зобов'язання, у зв'язку із обставинами пов'язаними із військовою агресією Російської Федерації проти України, в період дії введеного воєнного стану, має право долучати до свого повідомлення про форс-мажорні обставини, які унеможливили виконання зобов'язань за умовами договору, контракту, угоди, законодавчих чи інших нормативних актів у встановлений термін для можливості обґрунтованого перенесення строків виконання зобов'язань та вирішення спірних питань мирним шляхом.

При цьому, у разі необхідності, **сторона, яка порушила свої зобов'язання в період дії форс-мажорних обставин**, також має право звертатися до ТПП України та уповноважених нею регіональних ТПП за отриманням відповідного Сертифіката дотримуючись порядку встановленого Регламентом **за кожним зобов'язанням окремо.**».

Отже, **Департамент ліцензійного контролю** зазначає, що ТПП України листом від 12.05.2022 № 580/05-5 поінформувала НКРЕКП, що **сам по собі факт існування форс-**

мажорної обставини (обставини непереборної сили) не звільняє автоматично від відповідальності за невиконання зобов'язань передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами.

Відповідно до ст. 617 Цивільного кодексу України особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося **внаслідок випадку або непереборної сили.**

Не вважається випадком, зокрема, відсутність у боржника необхідних коштів.

У разі якщо інше не передбачено законом або договором, суб'єкт господарювання за порушення господарського зобов'язання несе господарсько-правову відповідальність, якщо не доведе, що належне виконання зобов'язання виявилось неможливим внаслідок **дії непереборної сили, тобто надзвичайних і невідворотних обставин за даних умов здійснення господарської діяльності. Не вважається такими обставинами, зокрема, відсутність у боржника необхідних коштів.**

Також, службовою запискою від 26.12.2023 № 856/15-23 Юридичний департамент повідомив, мовою документу:

«Відповідно до статті 14¹ Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» (далі – Закон про ТПП) Торгово-промислова палата України та уповноважені нею регіональні торгово-промислові палати засвідчують форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) та видають **сертифікат про такі обставини.**

Пунктом 3.3 глави 3 Регламенту засвідчення Торгово-промисловою палатою України та регіональними торгово-промисловими палатами форс-мажорних обставин, затвердженим Рішенням Президії ТПП України від 18.12.2014 № 44(5) (далі - Регламент), встановлено, що сертифікат – документ, за затвердженнями Президією ТПП України відповідними формами, який засвідчує настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), виданий ТПП України або регіональною торгово-промисловою палатою згідно з чинним законодавством, умовами договору (контракту, угоди тощо) та цим Регламентом.

Вимоги до оформлення та видачі Сертифіката про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) встановлено пунктом 6.11 глави 6 Регламенту. Сертифікат про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) підлягає обов'язковій реєстрації в Реєстрі сертифікатів.

Згідно з пунктом 3.3 глави 3 Регламенту **Сертифікат** (у певних договорах, законодавчих і нормативних актах задується також як висновок, довідка, підтвердження) про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) (далі - Сертифікат) – документ, за затвердженнями Президією ТПП України відповідними формами, який засвідчує настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), виданий ТПП України або регіональною торгово-промисловою палатою згідно з чинним законодавством, умовами договору (контракту, угоди тощо) та цим Регламентом.

При цьому зазначаємо, що **Висновки** про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) **Рівненської торгово-промислової палати**, надані зазначеним вище ліцензіатам, **не відповідають вимогам**, встановленим Регламентом для Сертифікатів.

Згідно з пунктом 8.1 глави 8 Регламенту уповноважена особа несе одноособово відповідальність за рішення щодо засвідчення форс-мажорних обставин / відмови у його видачі. Керівник ТПП України, регіональної ТПП, що підписав Сертифікат про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили), несе разом з уповноваженою особою відповідальність за дотримання Регламенту і належне оформлення Сертифікатів (висновків) про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили).

Разом з цим необхідно зазначити, що засвідчення форс-мажорних обставин (обставини непереборної сили) Торгово-промисловою палатою України є однією з її функцій, передбачених Законом про ТПП.

При наданні оцінки наданим ліцензіатами поясненням на думку Юридичного департаменту варто враховувати роз'яснення, надані Торгово-промисловою палатою України листом від 12.05.2022 № 580/05-5, згідно з яким сам по собі факт існування форс-мажорної обставини (обставини непереборної сили) не звільняє автоматично від відповідальності за невиконання зобов'язань передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами.

Відповідно до статті 617 Цивільного кодексу України особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили.

Не вважається випадком, зокрема, недодержання своїх обов'язків контрагентом боржника, відсутність на ринку товарів, потрібних для виконання зобов'язання, відсутність у боржника необхідних коштів.

Відповідно до статті 218 Господарського кодексу України, підставою господарсько-правової відповідальності учасника господарських відносин є вчинене ним правопорушення у сфері господарювання.

Учасник господарських відносин відповідає за невиконання або неналежне виконання господарського зобов'язання чи порушення правил здійснення господарської діяльності, якщо не доведе, що ним вжито усіх залежних від нього заходів для недопущення господарського правопорушення. У разі якщо інше не передбачено законом або договором, суб'єкт господарювання за порушення господарського зобов'язання несе господарсько-правову відповідальність, якщо не доведе, що належне виконання зобов'язання виявилось неможливим внаслідок дії непереборної сили, тобто надзвичайних і невідворотних обставин за даних умов здійснення господарської діяльності. Не вважаються такими обставинами, зокрема, порушення зобов'язань контрагентами правопорушника, відсутність на ринку потрібних для виконання зобов'язання товарів, відсутність у боржника необхідних коштів.»

Ураховуючи викладене, письмові пояснення Ліцензіата та згідно з Порядком визначення розміру штрафів, Департамент ліцензійного контролю пропонує накласти штраф у розмірі **144 908 (сто сорок чотири тисячі дев'ятсот вісім) гривень** згідно розрахунку:

Фінальний розмір штрафу відповідно до акту перевірки	8 524,00 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (далі – НМДГ)	144 908,00 грн
---	--	---------------------------------

№ порушення	Тип порушення	Фінальний розмір штрафу, НМДГ	Фінальний розмір штрафу, грн	Максимально допустимий за законодавством розмір штрафу	Початковий розмір штрафу	Коригування розміру штрафу на тривалість порушення	Коригування розміру штрафу на пом'якшуючі обставини	Коригування розміру штрафу на обтяжуючі обставини	Коригування розміру штрафу у разі його неспівмірності і вчиненому порушенню	Коригування розміру штрафу для стримування ліцензіата від вчинення порушення у майбутньому	Індивідуальне пом'якшення штрафу	Округлення
1	порушення щодо тарифів/цін/плати за послуги; цільовим використанням коштів, передбачених в тарифі	8 524,00	144 908,00	1 700 000,00	178 500,00 ¹	63 010,50 ²	(96 604,20) ³	-	-	-	-	1,70

Щодо порушення № 1:

¹ відповідно до пункту 2.2.4 глави 2 розділу II Порядку (методики) визначення розміру штрафів розраховано початковий розмір штрафу на основі оцінки серйозності та характеру порушення:

максимально допустимий за законодавством розмір штрафу	грн	1 700 000,00
відсоток серйозності порушення	%	7 %
коефіцієнт завданої шкоди або додаткової вигоди		1,50
Початковий розмір штрафу	грн	178 500,00

² відповідно до пункту 2.3.2 глави 2.3 розділу 2 Порядку (методики) визначення розміру штрафів застосовано коригування початкового розміру штрафу, розрахованого відповідно до пункту 2.3.1 глави 2.3 цього розділу, тривалості порушення (309 днів):

коефіцієнт коригування розміру штрафу на тривалість порушення		1,35
---	--	------

³ відповідно до підпунктів 1 та 3 пункту 2.4.6 глави 2.4 розділу 2 Порядку (методики) визначення розміру штрафів застосовано коригування початкового розміру штрафу, розрахованого відповідно до пункту 2.3.1 глави 2.3 цього розділу, на пом'якшуючі обставини вчиненого порушення, а саме поведінка правопорушника, спрямована на зменшення негативних наслідків порушення (коригуючий відсоток 30 %) та сприяння виявленню порушення НКРЕКП (коригуючий відсоток 10 %), урахуваючи вжиті заходи АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» спрямовані на зменшення суми заборгованості за надані НЕК «УКРЕНЕРГО» послуги з передачі електричної енергії та диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

З огляду на зазначене, пропонуємо прийняти:

1) постанову, якою:

Накласти штраф у розмірі 144 908 (сто сорок чотири тисячі дев'ятсот вісім) гривень на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00130760) щодо порушення Ліцензійних умов з розподілу електричної енергії та недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії.

2) розпорядження, відповідно до якого:

Зобов'язати АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00130760) у строк до 01 квітня 2024 року повідомити НКРЕКП та Сектор НКРЕКП у Чернівецькій області, з наданням належним чином завірених копій підтвердних документів, про безумовне виконання умов договору про надання послуг з передачі електричної енергії від 26 червня 2019 року № 0517-02041 та договору про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління від 26 червня 2019 року № 0517-03041, укладених з ПРИВАТНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО», шляхом забезпечення розрахунків станом на 21 грудня 2023 року у повному обсязі.

Директор Департаменту
ліцензійного контролю

Ярослав ЗЕЛЕНЮК

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

№ _____

Київ

Про накладення штрафу на
АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» за
порушення Ліцензійних умов з
розподілу електричної енергії

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у результаті розгляду ____ січня 2024 року на засіданні, яке проводилось у формі відкритого слухання, Акта позапланової виїзної перевірки від 21 грудня 2023 року № 550, проведеної відповідно до постанови НКРЕКП від 01 листопада 2023 року № 2038 «Про проведення позапланової виїзної перевірки АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» та на підставі посвідчення на проведення позапланової виїзної перевірки від 04 грудня 2023 року № 601, встановлено, що АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00130760) порушено пункт 2.2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1470 (далі – Ліцензійні умови з розподілу електричної енергії), а саме:

підпункт 13 у частині виконання умов укладених договорів, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії,

підпункт 60 у частині своєчасної та в повному обсязі сплати за послуги, що надаються на ринку електричної енергії.

Відповідно до статей 17, 19 та 22 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», статті 77 Закону України «Про ринок електричної

енергії» та Порядку (методики) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 29 вересня 2023 року № 1800, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

Накласти штраф у розмірі 144 908 (сто сорок чотири тисячі дев'ятсот вісім) гривень на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00130760) за порушення пункту 2.2 Ліцензійних умов з розподілу електричної енергії, а саме:

підпункту 13 у частині виконання умов укладених договорів, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії,

підпункту 60 у частині своєчасної та в повному обсязі сплати за послуги, що надаються на ринку електричної енергії.

Зазначена сума штрафу має бути сплачена до Державного бюджету України у 30-денний строк з дня одержання копії рішення про накладення штрафу (код бюджетної класифікації 21081100 «Адміністративні штрафи та інші санкції»).

Голова НКРЕКП

Костянтин УЩАПОВСЬКИЙ

МП

Копію постанови про накладення штрафу надіслано (отримав)

_____ (дата надіслання, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка отримала копію постанови)

«__» _____ 20__ року

(підпис)

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

№ _____

Київ

Про усунення порушень
АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО»

Відповідно до пункту 4 частини другої статті 3, частини п'ятої статті 14, пункту 5 частини четвертої статті 19 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», згідно з Актом позапланової виїзної перевірки від 21 грудня 2023 року № 550, проведеної на підставі постанови НКРЕКП від 01 листопада 2023 року № 2038 «Про проведення позапланової виїзної перевірки АТ «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО», Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ВИРІШИЛА:

Зобов'язати АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЧЕРНІВЦІОБЛЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00130760) усунути порушення пункту 2.2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності розподілу електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1470, а саме:

підпункту 13 у частині виконання умов укладених договорів, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії,

підпункту 60 у частині своєчасної та в повному обсязі сплати за послуги, що надаються на ринку електричної енергії,

для чого у строк до 01 квітня 2024 року повідомити НКРЕКП та Сектор НКРЕКП у Чернівецькій області, з наданням належним чином завірених копій підтвердних документів, про безумовне виконання умов договору про надання послуг з передачі електричної енергії від 26 червня 2019 року № 0517-02041 та договору про надання послуг з диспетчерського

(оперативно-технологічного) управління від 26 червня 2019 року № 0517-03041, укладених з ПРИВАТНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО», шляхом забезпечення розрахунків станом на 21 грудня 2023 року у повному обсязі.

Голова НКРЕКП

Костянтин УЩАПОВСЬКИЙ